

Мусієнко В.О.,

*к.т.н., доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,
Харківський національний університет радіоелектроніки*

Бабак О.В.,

*студент,
Харківський національний університет радіоелектроніки*

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Коректна оцінка інтелектуального капіталу будь-якої компанії, що працює в ринкових умовах, – актуальне завдання, від правильного вирішення якого багато в чому залежить управління підприємством, що дозволяє домагатися стабільного функціонування та конкурентних переваг. Все сказане в першу чергу відноситься до комерційних банків, у яких знання стають найважливішим економічним ресурсом, що дозволяє створювати умови для інноваційного розвитку.

Інтелектуальний капітал – термін для позначення нематеріальних активів. Весь наявний інтелектуальний капітал підприємства умовно розподілено так [1]:

- ринкові активи;
- інтелектуальна власність як актив;
- людські ресурси;
- інфраструктурні активи.

У роботі [2] інтелектуальний капітал сприймається як сукупні знання підприємства і визначається сумою знань співробітників компанії, методологіями, патентами та взаємозв'язками.

Інтелектуальний капітал банківської установи визначає якість її системи управління. Саме інтелектуальний капітал задає темп та характер оновлення технологій виробництва та його продукції, які потім стають головними

конкурентними перевагами ринку. Носіями інтелектуального капіталу є персонал організації, з наявними в нього інтелектуальними навичками та можливостями (зв'язками), корпоративною культурою (разом із розробленими процедурами та положеннями) організації [2]. Тому мобілізація потенціалу персоналу банку, стимулювання до інновацій, робить банк конкурентоспроможним в зовнішньому середовищі, що постійно змінюється.

Існують низка методів визначення ефективності інтелектуального капіталу.

Безпосередній підхід до вимірювання інтелектуального капіталу, що передбачає грошову оцінку вартості інтелектуального капіталу за допомогою визначення різних складових. Як тільки компоненти визначені, вони можуть бути оцінені або окремо або за допомогою агрегованого коефіцієнта (Intellectual Asset Valuation, Technology Broker та ін.).

Підхід, що ґрунтується на створенні системи показників. Спочатку визначаються різні складові інтелектуального капіталу, а потім розробляються показники та індекси, які далі будуть представлені в системі показників або діаграмах (Skandia Navigator Balanced Score Card, Value Chain Score Board, Business IQ та ін.) [1].

Методи ринкової капіталізації – засновані на обчисленні різниці між ринковою капіталізацією підприємства та власним капіталом його акціонерів. Отримана величина сприймається як вартість його інтелектуального капіталу.

Методи прибутковості активів, що базуються на обчисленні відношення середнього доходу підприємства до відрахування податків до матеріальних активів підприємства, порівнянного з аналогічним показником для галузі загалом. Щоб обчислити додатковий середній прибуток від інтелектуального капіталу, отримана різниця множиться на матеріальні активи підприємства. Далі шляхом прямої капіталізації чи дисконтування очікуваного грошового потоку розраховується вартість інтелектуального капіталу підприємства.

Методи, що пропонують грошові оцінки, корисні при злитті підприємств, ситуаціях купівлі-продажу інноваційного бізнесу. Вони використовуються для ілюстрації фінансової вартості нематеріальних активів, порівняння підприємств у галузі.

Існуючі методи чи підходи до оцінки інтелектуального капіталу досить різноманітні, вимагають ретельного відбору використання у практичній експертно-оціночній діяльності підприємства. Кожне сучасне підприємство повинне обирати самостійно «портфель» методів оцінки інтелектуального капіталу залежно від галузі, стратегічних цілей, закордонного досвіду, обліку власних помилок [1].

Визначення ефективності інтелектуального капіталу банку та факторів його зростання дозволяє приймати коректні рішення про доцільність вкладень у даний ресурс, оскільки інтелектуальний капітал є основою для забезпечення сталого розвитку банку та створення ним конкурентних переваг.

Перелік джерел посилання

1. Лашкун Г. А., Шахно А. Ю., Паустовська Т. І. Економічна наука. Проблеми кількісної оцінки інтелектуального капіталу як складової національного людського капіталу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13. С. 32-36.
2. Братків Л. П., Другов О. О. Теоретичні аспекти і проблеми формування інтелектуального капіталу українських банків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Зб. наук. пр. Інститут регіональних досліджень НАН України. Львів, 2014. Вип. 1(105). С. 535-542.
3. Смоквіна Г. А. Підходи та інструменти оцінювання інтелектуального капіталу як чинника забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2016. № 6 (28). С. 114-126.